

Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»

Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland

Trends in der Entwicklung der nationalen und internationalen Wissenschaft

Collection of scientific articles

Russischer Index der
Wissenschaftlicher Zitierung

Übergeben für die Rezension
Conference Proceedings Citation Index -
Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)

Verlag SWG imex GmbH
Nürnberg, Deutschland,
2016

Vol'nova L.M., Pastukh K.B. THE POSSIBILITIES AND BARRIERS OF PERSONAL FULFILLMENT IN MARRIAGE	283
Domina G.A. MODERN OUTLOOK AT PSYCHOLOGICAL SERVICES IN ARMED FORCES OF UKRAINE	287
Zahorodnia A.A. PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS FOR THE ECONOMIC BRANCH IN HIGHER SCHOOL OF UKRAINE.....	290
Zamaskina P.I. ORIENTATION OF THE SCHOOL CHILDREN IN PROFILES AS COMPONENT OF THE PREPROFILE TRAINING	293
Irzhasova Zh. INFLUENCE OF SPECIAL ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT OF THE CHILD'S INDIVIDUAL ABILITIES (MONTESSORI METHOD)	297
Kovalynska I.V. FORMATION OF THE PERSONALITY OF THE PARTICIPANTS' EDUCATIONAL PROCESS IN A MULTICULTURAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF WEST EUROPEAN COUNTRIES	299
Kravets N.P. CORRECT VALUES OF ILLUSTRATIONS IN LITERATURE TEXTBOOKS FOR MENTALLY RETARDED PUPILS	302
Lytvynenko O. OUT-OF-SCHOOL ACTIVITIES AS A FACTOR OF SOCIAL ACTIVITY FORMATION IN SCHOOLCHILDREN.....	306
Melnichenko L.M. SOCIAL REHABILITATION OF MALADJUSTED CHILDREN IDP (INTERNALLY DISPLACED PEOPLE) BY MEANS OF ART THERAPY	309
Oleksandrova G.M. USING THE INTERMEDIATE AUDIO TEXTS AS LISTENING UNITS AT THE PRACTICALS ON LISTENING FOR STUDENTS-ECONOMISTS.....	312
Pet'ko L.V. A STUDY OF TOMAS DYLAN'S POETRY WITH FUTURE TRANSLATORS.....	315
Silko R.N. INTUITIVE PAINTING AS A CREATIVE METHOD TO PREPARE STUDENTS WITH ACADEMIC DRAWING	320
Turchyn T.M. THE ROLE OF HEDONISM IN STRENGTHENING PERFORMANCE OF YOUNG PUPILS' MUSICAL TRAINING.....	323
Fedushko S. S., Zhukovs'ka Y. S., Vinichenko T.O. THE ROLE OF ONLINE INFORMATION RESOURCES IN THE OPERATION OF KINDERGARTENS.....	327
Shpitsa R.I. THE UNTRADITIONAL FORMS OF WORK IN INTEGRATED LESSONS FOR PUPILS IN GRADES 7–8.....	330

Отже, ілюстративний матеріал сприяє свідомому оволодінню змістом тексту твору, вихованню інтересу до читання літератури, розвитку творчої самостійності та корекції недоліків психофізичного розвитку учнів.

Література:

1. Арнхейм Р.С. Искусство и визуальное восприятие / Р.С. Арнхейм. – М. : Прогресс, 1974. – 184 с.
2. Занков Л.В. Наглядность и активизация учащихся в обучении / Л.В. Занков. – М. : Учпедгиз, 1960. – 312 с.
3. Еременко И.Г. Олигофренопедагогика / И.Г. Еременко. – К. : Вища школа, 1986. – 328 с.
4. Кравець Н.П. Ілюстративний матеріал читанок і проблема формування читача / Н.П.Кравець // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. – К. : Університет «Україна», 2010. – № 7. – С. 260–270.
5. Кравець Н.П. Корекційна робота з розумово відсталими учнями на уроках літературного читання: навч. посібник / Н.П. Кравець. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – 199 с.
6. Петько Л.В. Соціально-комунікативна активність підлітків: теорія і практика [Монографія]. – К. : ВМУРОЛ «Україна». – 2010. – 268 с.; бібліогр. : С. 249–267.
7. Петько Л.В. Англійська мова для студентів-психологів та дефектологів. Дидактичний матеріал для практичних занять та самостійної роботи студентів з іноземної мови зі спеціальностей: 6.010105 «Корекційна освіта (за нозологіями)», 6.030102 «Психологія», 6.030103 «Практична психологія»: навч. посібник для студентів, магістрантів, аспірантів. – К. : Талком, 2015. – 160 с.
8. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: [у 5 т.]. / В.О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1976. – Т.1.–654 с.
9. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: [у 2 т.]. / К.Д.Ушинський. – К. : Рад. школа, 1983. – Т.1. – 488 с.
10. Kravets N.P. State of oral monological speech and reading activity pupils with mentally retarded (the 7-th form) /N.P. Kravets //Science and practice: Collection of scientific articles. – Thorpe-Bowker. Melbourne, Australia, 2016. – P. 270-274.
11. Kravets N.P. Factors that complicate the reading activity of mentally retarded students / N.P.Kravets // Economics, management, law:realities and perspectives: Collection of scientific articles. Psychology. Pedagogy and Education. – Les Editions L'Originale, Paris, France, 2016. – P. 451-455.
12. Pet'ko L.V. Formation of professionally oriented foreign language teaching environment in the conditions of university for students of art specialties / L.V.Pet'ko // Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. – Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE, 2016. – P. 395– 398. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/9779>

Lytvynenko Oksana

competitioner

Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine, Kyiv)

OUT-OF-SCHOOL ACTIVITIES AS A FACTOR OF SOCIAL ACTIVITY FORMATION IN SCHOOLCHILDREN

Литвиненко О. Г.

здобувач кафедри теорії та історії педагогіки

Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна, м. Київ)

ПОЗАУРОЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ

The article analyzes the concept "out-of-school activities". The author characterizes out-of-school activities as a factor in formation of social activity in primary school children.

Key words: social activity, extracurricular activities, primary school children.

У статті здійснено аналіз поняття «позаурочна діяльність». Виокремлено домінуючі умови організації позаурочної діяльності в початковій школі. Охарактеризовано позаурочну діяльність як чинник соціальної активності молодших школярів.

Ключові слова: соціальна активність, позаурочна діяльність, учні початкової школи.

Позаурочна діяльність є складовою навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу. Вона регулюється нормативно-правовими актами. Зокрема, листом №1/9-245 від 27.06.2001 р. МОН України «Про організацію роботи середньої загальноосвітньої школи повного дня і групи продовженого дня», наказом МОН України № 434 від 06.09.2000 р. «Про затвердження Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти», Наказом МОН України № 616 від 02.07.2009 р.

«Про затвердження Положення про психологічну службу системи освіти України» та ін. Відповідно до листа №1/9-245 від 27.06.2001 р. МОН України у школах повного дня і групах продовженого дня молодшим школярам надається кваліфікована допомога вихователя в усуненні прогалин у знаннях, виконанні домашніх завдань, створюються сприятливі умови для організації дозвілля дітей та задоволення їх інтересів, що попереджає бездоглянутість та безпритульність завдяки проведенню позаурочної, позакласної роботи. Позаурочна діяльність виступає ефективним фактором формування соціальної активності учнів.

Соціальну активність особистості можна визначити як певний тип відносин між особистістю і соціальним середовищем. Ці відносини реалізуються у процесі соціальної діяльності, в якій на основі активності особистості перетворюється соціальне середовище. Середовище як сукупність природних та соціальних умов, у яких відбувається розвиток і діяльність людського суспільства, виступає стосовно особистості, як необхідна умова її становлення й розвитку. Будь-яке соціальне середовище бере участь у формуванні особистості людини, тому воно одночасно стає середовищем виховання. Середовище виховання характеризується розмаїттям сфер життєдіяльності особистості [19, с. 186; 12].

Слід зазначити, що становлення особистості складається з різноманітних зв'язків із суспільством, у процесі яких відбувається засвоєння цінностей, норм, формується активність і цілісність, набувається соціальний досвід. Особистість перетворюється на розвиненого суб'єкта, який набуває суспільного досвіду, робить його своїм надбанням, тобто відбувається розгорнута соціалізація [2, с. 685; 15; 19].

Соціальна активність, зазначає М. Колеснікова [4, с. 176], є інтегральною суспільною властивістю, яка характеризує стан суб'єкта у процесі взаємодії з іншими індивідами (колективами, групами) у діяльності, необхідність якої обумовлена особистісними та суспільно значимими інтересами та цілями.

Розмірковуючи про особливості формування соціальної активності молодших школярів, можна виокремити: позаурочну та позанавчальну, діяльність головною відмінністю між якими є зв'язок, або його відсутність до навчальної роботи, а не категорія керівництва нею. Тобто поняття «позакласна» та «позаурочна» діяльність в джерелах нормативно-правових документів та педагогічної літератури не мають чіткого розмежування й деякі вчені використовують їх як синоніми.

Л.Базильчук в своїх дослідженнях позакласної роботи в школі розділяє позаурочну діяльність на позашкільну та позакласну. За вченим, позашкільна діяльність – це освітньо-виховна робота позашкільних закладів для дітей та юнацтва. Позакласна діяльність спрямована на задоволення вподобань й інтересів дітей у позаурочний час завдяки виховній й освітній роботі педагогічного колективу [1, с. 5].

З огляду на це, метою «позаурочної» роботи, є більш досконале виконання навчальних програм та єдиних вимог до школярів. «Позашкільна» діяльність базується на самоврядуванні невеликих груп під керівництвом класного керівника, тобто це позакласна виховна діяльність.

В Українському педагогічному словнику зазначається, що позакласна робота в школі організовується й проводиться в позаурочний час органами дитячого самоврядування за активною допомогою і за умови тактичного керівництва з боку педагогічного колективу, особливо класних керівників, вихователів, організаторів позакласної й позашкільної роботи [3, с. 263].

Таким чином, аналіз психолого-педагогічної літератури дає можливість виокремити домінуючі умови організації позаурочної діяльності в початковій школі: 1) врахування специфічних особливостей різних видів діяльності. Обсяг і зміст діяльності дітей на кожному віковому етапі відповідає рівню й характеру психічного розвитку дитини. О.Н. Леонтьєв зазначає, що життя чи діяльність у цілому не складається механічно з окремих видів діяльності. Одні види діяльності є на даному етапі провідними і мають більше значення для подальшого розвитку особистості, інші – менше. Тому слід говорити про залежність розвитку психіки не від діяльності, а від провідної діяльності [6]; 2) у молодшому

шкільному віці на зміну ігровій діяльності приходять навчальна, відповідно у позаурочній діяльності вони мають поєднуватися; 3) об'єднання дітей різного віку в позаурочній діяльності. Різновіковий дитячий колектив має більше потенційних можливостей щодо духовного взаємозбагачення учнів, де відбувається природна передача соціально-морального й ігрового досвіду від старших молодшим. У різновікових групах (діти віком від 6-7 до 9-10 років): активно формується досвід спілкування та спільної діяльності дитини з партнерами різного віку; поширюється практика вчителя-вихователя, що залучає учнів до пошуків раціональних способів організації життєдіяльності як старших, так і молодших учнів; забезпечується природна робота механізму особистісного становлення через різноманітність та варіативність середовища; потребує від педагога високопрофесійного диференційованого підходу до дітей. За вченими [7, с. 40; 15; 17; 18], основним педагогічним принципом організації спільної діяльності дітей різного віку є врахування їхніх вікових психологічних особливостей та інтересів. Молодші школярі не завжди можуть організувати себе на виконання певних завдань, не дуже цікавої для них роботи. Тому взаємодію молодших школярів зі школярами старшого віку слід [9; 10; 11] проводити у доступних та цікавих для наймолодших видах діяльності; 4) оптимальне поєднання рухової й навчальної діяльності. Позаурочна діяльність дітей у вільний від навчання час умовно поділяється на два періоди: перший – після закінчення уроків і до початку самопідготовки; другий – після виконання домашніх завдань. Методисти радять безпосередньо після уроків, у позаурочний час, проводити прогулянки на свіжому повітрі, рухливі ігри та ігри з елементами спорту. У другому позаурочному періоді доцільно планувати роботу за інтересами дітей, колективні та групові форми дозвілля й індивідуальні позаурочні заняття школярів [5, с. 87; 13; 14; 15]; 5) забезпечення емоційного комфорту, створення атмосфери доброзичливості, надання дитині можливості звернутися до дорослого в ситуаціях невідомості, сприяння відчуттю захищеності, довіри до оточуючих.

Отже, позаурочна діяльність виступає важливим регулятором соціальної активності молодших школярів, формуванню у них досвіду спілкування, взаємодії з однолітками.

Література:

1. Базильчук Л. В. Організація позакласної роботи загальноосвітньої школи як педагогічна проблема / Л. В. Базильчук // *Методи і засоби забезпечення інноваційності едукативного процесу в закладах освіти* : мат. всеукр. наук.-практ. конф. м. Черкаси, 24-25 квітня 2008 р. – Черкаси : Вид.від.ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – С. 4–5.
2. Бех І.Д. Виховання особистості : підручник / І.Д.Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С.Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Колесникова М. В. Педагогические исследования в области социальной активности личности / М. В. Колесникова // *Вестник Томского государственного университета (общенаучный периодический журнал)*, – Томск : ТГУ, 2007.– № 298. – С. 176–178.
5. Кудикіна Н. В. Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі: Монографія. / Н.В. Кудикіна. – К.: КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2003. – 272с.
6. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики / А. Н. Леонтьев. - М.: Просвещение, 1972. – 575с.
7. Мальцева Т. Організація спілкування молодших школярів у різновіковій групі продовженого дня / Т. Мальцева // *Початкова школа*. – 2012. – №3. – С. 40–41.
8. Матвієнко О.В. Моральне виховання молодших школярів у позаурочній та позашкільній діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед.наук : спец. 13.00.01 –*Теорія і історія педагогіки*» / О.В.Матвієнко. – К., 2007. – 17 с.
9. Петько Л.В. Соціально-комунікативна активність підлітків: теорія і практика [Монографія]. – К. : ВМУРол «Україна». – 2010. – 268 с.; бібліогр. : С. 249–267. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/8143>
10. Петько Л.В. Підліток у різновіковому загоні / Л.В.Петько, В.Ф.Везезій // *Рад. школа*. – К. – 1989. – № 11. – С. 6–12. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7865>
11. Петько Л. В. Туризм – справа захоплююча / Л.В.Петько // *Рад. школа*. – 1990. – № 11. – С. 25–29. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7866>
12. Петько Л.В. Психолого-педагогічна сутність соціально-комунікативної активності особистості / Л.В.Петько // *Педагогіка вищої та середньої школи: зб.наук. праць* ; гол. ред. В.К.Буряк. – Кривий Ріг: КДПУ, 2006. – Вип. 15. – С. 315–328. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7970>

13. Петько Л.В. Організація туристської діяльності в загальноосвітній школі і формування суспільно-комунікативної активності підлітків / Л.В.Петько // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: зб. наукових праць. – Вип. 29. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2005. – С. 141–144.
14. Тернопільська В.І. До питання виховання учнів молодшого шкільного віку / В.І.Тернопільська // Молода наука України. Перспективи та пріоритети розвитку. – 2014. – С. 109–112.
15. Тернопольская В.І. Нравственные ценности младших школьников: технологии воспитания : монографія / В.И.Тернопольская, М.А.Федорова. – Saarbrücken : LAPLAMBERT Academic Publishing, 2015. – 182 с. URI <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/15504>
16. Тернопільська В.І. Обґрунтування системи виховання соціально-комунікативної культури учнів загальноосвітньої школи у позаурочній діяльності / В.І.Тернопільська // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2012. – № 40. – С. 197–203.
17. Тернопільська В.І. Теоретичні аспекти феномена «соціально-комунікативна культура» / В.І.Тернопільська // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – Львів: Львівський ун-т.– Вип. 22. – 2007. – С. 44–50.
18. Тернопільська В.І. Довідник з виховної роботи зі студентами / В.І. Тернопільська, Т.В.Коломієць, І.О.Піонтківська. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. — 264 с.
19. Ткачук М. Роль виховного середовища у національному вихованні особистості / М. Ткачук // Збірник наукових праць. – Умань : УДПУ ім. Павла Тичини. – 2007. – Вип. 22. – С. 180–186.

Melnichenko L. M.

Lecturer

Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine, Kyiv)

SOCIAL REHABILITATION OF MALADJUSTED CHILDREN IDP (INTERNALLY DISPLACED PEOPLE) BY MEANS OF ART THERAPY

Мельниченко Л. М.

викладач

НПУ імені М.П. Драгоманова (Україна, м. Київ)

СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДЕЗАДАПТОВАНИХ ДІТЕЙ ВПО (ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ) ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ

The concept 'social rehabilitation' is presented; its characteristics with maladjusted children IDP by means of art therapy were disclosed are given, types and forms of therapeutic artwork with IDP children are described.

Key words: *rehabilitation, social rehabilitation, maladjusted children, IDP children, therapy artwork.*

Розглянуто сутність поняття «соціальна реабілітація», розкрито її характеристики з дезадаптованими дітьми ВПО засобами арт-терапії, визначено види та форми арт-терапевтичної роботи з дітьми ВПО. Висвітлено психологічну допомогу дітям засобами арт-терапії.

Ключові слова: *реабілітація, соціальна реабілітація, дезадаптовані діти, діти ВПО, арт-терапія.*

Реалії сучасних умов українського суспільства, коли на здоров'я і розвиток дітей впливає багато негативних чинників соціальної і біологічної екології, соціальна підтримка підростаючого покоління є головною допомогою нашому соціуму.

Через несприятливі обставини з'являються різноманітні відхилення у соціалізації, що відображаються у прояві неадекватної поведінки і ставлення дітей до норм і вимог всієї системи суспільних відносин, в які людина включається на кожному етапі її становлення і розвитку. Відхилення у соціалізації, за яких дезадаптація носить антисоціальний характер, що суперечить нормам моралі та права, має назву десоціалізації.

З психологічної точки зору, сам факт переміщення – з сім'єю, а тим більше, якщо це відбувалося окремо від неї – вже стрес для дітей, який може нести за собою, в кращому випадку, депресію, породжувати фрустраційний стан. На це накладається ще й травма, яку діти отримали, ставши свідками військового втручання.

Комплексна соціальна реабілітація є основною умовою забезпечення психологічної допомоги дітям ВПО, їхнього подальшого особистісного розвитку у соціумі. Все частіше у комплексній реабілітації дітей з проблемами психічного здоров'я, в якості допоміжних засобів, використовуються методи арт-терапії. Використання цих методів із дітьми, сім'ї яких стали вимушеними переселенцями, може сприяти у вирішенні проблем психічного здоров'я та задоволенні таких потреб як: спілкування, прийняття, розуміння, емоційна підтримка, самовдосконалення, саморозуміння, вираження неприйнятих відчуттів,